

Asia: VN/11098/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi lääkkeenmääräämisestä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 10 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko esitys kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot

Tehy ja Suomen Sairaanhoitajat ry kannattavat tehtyä ehdotusta sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden laajentamisesta koskemaan myös etä- ja puhelinvastaanottoja. Suomen Sairaanhoitajat ry on osallistunut lausunnon valmisteluun.

Sosiaali- ja terveysministeriö on jo vuonna 2015 linjannut, että etänä annettavat terveydenhuollon palvelut ovat pääsääntöisesti verrattavissa perinteisiin vastaanottokäynteihin. Näkemyksemme mukaan on perusteltua, että tämä linjaus ulotetaan nyt myös sairaanhoitajien rajattuun lääkkeenmääräämiseen.

Näemme perusteltuna myös sen, että ehdotuksen mukaisesti laajennus tulisi koskemaan kaikkia niitä lääkkeitä ja tautitiloja, jotka kuuluvat sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen piiriin.

Lääkkeenmääräämisoikeiden laajentaminen ehdotetulla tavalla tukee tarkoituksenmukaista työnjakoa terveydenhuollon yksiköissä. Erilaisten etä- ja puhelinvastaanottojen määrä kasvoi koronaepidemian aikana. Hyvinvointialueilla on tunnistettu kasvava tarve hyödyntää sairaanhoitajien rajattua lääkkeenmääräämistä myös näissä vastaanottotavoissa.

Hyvinvointialueet ovat lisänneet digi- ja etäpalveluja toiminnan tehostamiseksi sekä henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi. Etävastaanottopalvelujen määrän kasvu on osaltaan helpottanut pääsyä perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanotoille. THL:n tilastoraportin (24/2025) mukaan vuonna 2024 lain edellyttämistä avosairaanhoidon hoitoonpääsykäynneistä, joiden tuli toteutua 14 vuorokauden kuluessa, 75 prosenttia toteuttivat sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat. Näistä käynneistä kolme neljästä (76 %) toteutettiin etäasiointina.

Ehdotettu asetusmuutos on myös STM:n kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoitajien tarvetta koskevan selvityksen (2024:9) mukainen. Selvityksen ehdotuksessa 5 (s. 12) suositellaan, että sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden hyödyntämisen lainsäädännölliset esteet ratkaistaan, jotta lääkkeenmääräminen mahdollistuisi myös etä-, digi- ja puhelinvastaanotoilla. Selvityksessä tuotiin lisäksi esiin tarve laajentaa sairaanhoitajien rajatun lääkkeenmääräämisen lääkevalikoimaa.

Valtaosa lääkkeenmääräämishoitajista suhtautui Tehyn selvityksen (Flinkman & Suutarla, 2025) mukaan myönteisesti siihen, että rajattu lääkkeenmääräminen olisi mahdollista myös etä- ja puhelinvastaanotoilla.

Sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen kehittämistarpeet:

Tehyn näkemyksen mukaan lääkkeenmääräämishoitajien määrättävissä olevien lääkkeiden valikoimaa ja tautitiloja, joihin lääkkeitä voi määrätä, tulisi laajentaa. Asetusmuistiossa todetaan, että aikataulullisista syistä lääkevalikoiman muutoksia ei ollut mahdollista toteuttaa tämän asetusmuutoksen yhteydessä.

Tehy pitää tärkeänä, että lääkevalikoiman sekä muiden sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen muutostarpeiden arviointi sisällytetään ammattihenkilölainsäädännön uudistuksen toiseen vaiheeseen vuoden 2026 aikana.

Asetusmuutosehdotuksen valmistelun yhteydessä tehdyn laskelman mukaan hallitusohjelman mukainen viiden miljoonan euron säästö saavutettaisiin noin kuusinkertaistamalla sairaanhoitajien lääkkeenmääräämisaktiivisuus. Nykyisen lääkevalikoiman ja määräysoikeuden piiriin kuuluvien tautitilojen laajentaminen tukisivat tämän tavoitteen saavuttamista.

Hyvinvointialueilla perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanotoilla tulisi kiinnittää huomiota potilaiden ohjautumiseen lääkäreille ja lääkkeenmääräämishoitajille. Itä-Suomen yliopistossa toteutetun tutkimuksen (Koskiniemi ym. 2023.) mukaan lääkärit määräisivät toimintayksikössä lääkkeitä, joita myös lääkkeenmääräämishoitaja olisi voinut määrätä.

Lääkkeenmääräämishoitajien työnkuvaa on kehitettävä hyvinvointialueilla siten, että he voivat hyödyntää koulutuksessaan hankkimaansa osaamista täysimääräisesti lääkkeenmääräämistehtävissä. Lääkkeenmääräämishoitajien työajasta nykyistä suurempi osuus tulisi kohdentaa rajattuun lääkkeenmääräämiseen.

Tehy haluaa lisäksi tuoda esiin tässä yhteydessä säädöstason tarpeen täsmentää lääkkeenmääräämishoitajien osallistumisoikeutta tilaisuuksiin, joissa markkinoidaan Lääkelain 91 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja lääkevalmisteita.

Tällä hetkellä lääkkeenmääräämishoitajat saavat osallistua työssään vain sellaisiin tilaisuuksiin, joissa markkinoidaan niitä reseptilääkkeitä, joita he saavat määrätä. Tehyn näkemyksen mukaan tämä rajoitus on perusteeton. Lääkkeenmääräämishoitajat ohjaavat ja neuvovat potilaita laajasti lääkehoidon toteutuksessa. Lääkkeenmääräämishoitajat tarvitsevat ajantasaista tietoa reseptilääkkeistä työssään akuutti- ja pitkäaikaissairaiden potilaiden vastaanotoilla. Lainsäädäntöä tulisi tarkentaa siten, että sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden omaavat ammattihenkilöt voisivat jatkossa osallistua ilman rajoituksia kaikkiin työnsä kannalta tarpeellisiin tilaisuuksiin, joissa markkinoidaan Lääkelain 91 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja lääkkeitä.

Stilistinen muutosehdotus perustelumuistioon

Perustelumuistion sivulla 3 lukee: "Mitä jäljempänä todetaan sairaanhoitajan oikeudesta rajattuun lääkkeenmääräämiseen, tarkoitetaan myös sairaanhoitajana laillistetun tai sairaanhoitajana toimimaan oikeutetun kättilön ja terveydenhoitajan rajattua oikeutta määrätä lääkkeitä." Mitä tarkoitetaan "sairanhoitajana toimimaan oikeutetulla" kättilöllä tai terveydenhoitajalla? Tarkoitetaanko tällä sairaanhoitajana laillistettua kättilöä tai terveydenhoitajaa?

Ehdotamme perustelumuistion sanamuotoa täsmentämistä esimerkiksi seuraavasti: "Mitä jäljempänä todetaan sairaanhoitajan oikeudesta rajattuun lääkkeenmääräämiseen, tarkoitetaan sairaanhoitajalla myös sairaanhoitajana laillistetun terveydenhoitajan ja kättilön rajattua oikeutta määrätä lääkkeitä."

Flinkman Mervi
Tehy ry

